

[Undervisningsministeren.]

Enighed om og Tilfredshed med fra alle Sider, om en Ændring i Melleskoleprøven.

Hvad angaar Nedsættelsen fra de 28 til de 25, og om der skulde være rejst Protest derimod, saa er der ikke forelagt mig nogen Protest, men jeg erfarer nu paa Forespørgsel, at der er kommet en Henvendelse fra nogle Seminarier om nogen Forhøjelse af Statstilskuddet til Gengæld for det økonomiske Tab, de lider ved Nedsættelsen.

Det ærede Medlem Hr. Søren P. Larsen afviste jo ikke en Forhandling om Sagen selv; han erkendte, at der uddannes for mange Seminarister om Aaret, og vilde være med til en Forhandling derom, og det takker jeg ham for. Det ærede Medlem Hr. Vilhelm Rasmussen og det ærede Medlem Hr. A. M. Hansen sagde endnu stærkere, at de gerne vilde ind paa en saadan Forhandling, og heller ikke det ærede Medlem Hr. Vesterager afviste en Forhandling om det.

Den sidste ærede Taler, det ærede Medlem Hr. Carlsen-Skiødt, syntes at være lidt mere betænkelig, men han holdt sig jo kun i meget ringe Grad til den Sag, der er for i Dag — det kom nærmest som saadan en lille Efterskrift til Forhandlingerne i Gaar. Jeg skal ikke komme nærmere ind derpaa; jeg tror, den Forhandling blev afsluttet i Gaar Eftermiddags, og Karakteren af den ændres ikke ved, at der nu kommer saadan en lille — naa ja, der er et gammelt Ordsprog ude fra Landet, som var lige ved at falde mig i Munden, men jeg skal holde det for mig selv, saa kan Folk tænke sig, hvad de vil.

Det ærede Medlem Hr. Vesterager fandt, at jeg havde vakt for megen Uro. Jeg tror nu, Uroen er mindst kommet fra min Side, men mere fra hans og hans Meningsfællers Side. Uro kan være mange forskellige Ting. I det sidste Aar har vi haft et Røre paa det pædagogiske Omraade, det tror jeg kun kan glæde alle, det er, som det er sagt af en anset Skolemand for nogle Aar siden, en Pædagogiens Grødetid, vi lever i. Det kan kun glæde en Undervisningsminister; men den Ro, som er Gravens og Kirkegaardens Ro, ynder jeg ikke. Ellers tror jeg, Urostitterne i Øjeblikket maa findes paa et helt andet Hold.

Det ærede Medlem Hr. Vesterager paastod — og det ærede Medlem Hr. Carlsen-Skiødt var inde paa det samme —, at Statens Udgifter til Læreruddannelse var meget større end Privatseminariernes. Det ærede Medlem Hr. Vesterager sagde, at Privatseminarierne kunde gøre det for det halve af, hvad

Staten gjorde det for. Og det ærede Medlem Hr. Axel Dam sagde, at Bekostningen for Staten var mindst dobbelt saa stor som for Privatseminarierne.

Det er nu ikke rigtigt. Men det ærede Medlem Hr. Axel Dam sagde for øvrigt noget, der efter min Mening er fuldkommen rigtigt: at Forskellen mellem Stats- og private Seminarier er ikke længer saa overmaade stor hverken paa den ene eller paa den anden Maade, heller ikke aandeligt.

Maa jeg her sige, at jeg har aldrig været Modstander af Retten til fri Undervisning, til fri Skole, til privat Skoleundervisning; det har jeg udtalt mig om her i Tinget for 20—30 Aar siden, og jeg har stadig fastholdt dette mit Standpunkt og stemte med Glæde for den Paragraf i Grundloven, der sikrer Retten til fri Undervisning her i Landet. Alle kender mit Standpunkt godt nok, og det vil være ganske haabløst at gøre Forsøg paa at mistænkeliggøre mig i visse Kredse i den Henseende.

Forskellen mellem Stats- og Privatseminarier er ikke stor, den er heller ikke stor i Retning af at sikre en vis aandelig Frihed. De 12 Privatseminarier, vi har, er jo i Tidens Løb faktisk blevet noget helt andet, end man oprindeligt tænkte sig baade ved Friskoletanken og ved Tanken om private Læreruddannelsesanstalter. Dengang, i Midten af forrige Aarhundrede, var det Pædagoger med et særligt pædagogisk Syn, med en stor Idé, med en mægtig aandelig Idealisme, der begejstrede og dygtiggjorte ogsaa til at tage denne Gerning op, med store Ofre og til at begynde med uden Statstilskud, senere med meget ringe Statstilskud, og for øvrigt netop ud fra den Idé, at der ikke skulde ydes Statstilskud, men at de skulde staa fuldkommen frit og uafhængigt, og derfor ogsaa økonomisk uafhængigt af Kommune og Stat. Det var jo Friskolens Idé.

Jeg har tidligere, vist for 20—25 Aar siden, holdt en Tale her i Tinget om hele dette Spørgsmaal, om Friskolebevægelsens Historie, de flydende Skolepenge og alt, hvad dermed hænger sammen, saa jeg skal ikke komme dybere ind derpaa; interesserer nogen sig for det, kan de slaa efter i Rigsdagstidende.

Men efterhaanden som man mere og mere anerkendte Friskolen og ydede Tilskud og som Følge af denne Anerkendelse og Tilskudsydelse naturligvis ogsaa maatte have et vist Indseende og en vis Kontrol med den, tabte den oprindelige, ægte, friske Tanke, der ogsaa laa til Grund for Privatseminarierne, mere og mere sin aandelige